

Κεφάλαιο 4 ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ
ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ
ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ –

ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ –

ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Το ύψος του δημοσίου χρέους, αλλά και οι επιμέρους παράμετροι που επηρεάζουν τη διαμόρφωσή του για το τρέχον έτος όπως και για το επόμενο, θα πρέπει να αξιολογηθούν και να αποτιμηθούν κάτω από τις συνθήκες της πρωτόγνωρης σε διάρκεια και βάθος διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Η κρίση ρευστότητας που εξελίχθηκε σε πιστωτική κρίση και τελικά σε ύφεση στις ΗΠΑ, μεταφέρθηκε στην ΕΕ και στην ισχυρή ευρωζώνη, με αποτέλεσμα:

- α) την αναποτελεσματική λειτουργία της διατραπεζικής αγοράς με άμεση συνέπεια τη διακοπή της ομαλής παροχής ρευστότητας στην πραγματική οικονομία,
- β) την αύξηση των επιτοκίων που επιβράδυνε ή και μηδένισε την οικονομική ανάπτυξη και αύξησε το κόστος του χρήματος επιβαρύνοντας ακόμα περισσότερο την πραγματική οικονομία και
- γ) τον κλονισμό της εμπιστοσύνης των επενδυτών, που οδήγησε σε μαζικές ρευστοποιήσεις, προκαλώντας ισχυρή πτώση στις χρηματιστηριακές αγορές, καθώς και μείωση του όγκου συναλλαγών στις αγορές ομολόγων, με παράλληλη αύξηση της διαφοράς αποδόσεων των τίτλων των κρατών – μελών έναντι των γερμανικών τίτλων.

Ειδικά στην αγορά ευρωομολόγων και ιδιαίτερα στις εθνικές αγορές, οι συνέπειες ήταν δυσμενείς, αφού η ζήτηση για μακροπρόθεσμους τίτλους πέραν της 10ετίας έπεσε σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα από την εισαγωγή του ευρώ, αυξήθηκαν σημαντικά τα επιτόκια στις κοντινές διάρκειες και επιπλέον αυξήθηκαν οι διαφορές αποδόσεων των ομολόγων στις περισσότερες χώρες σε σχέση με τα αντίστοιχα γερμανικά ομόλογα, δημιουργώντας προβλήματα τόσο στην πρωτογενή αγορά όσο και στη δευτερογενή. Πολλοί εκδότες – κράτη της ευρωζώνης υποχρεώθηκαν σε ακυρώσεις δημοπρασιών τίτλων ή άλλαξαν την εκδοτική τους στρατηγική και περιορίστηκαν αποκλειστικά στην έκδοση βραχυπρόθεσμων τίτλων, προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τα ελλείμματά τους.

Στη χώρα μας η εικόνα ήταν τελείως διαφορετική αφού, με την υιοθέτηση μιας ευέλικτης εκδοτικής στρατηγικής, το 85% και πλέον του ετήσιου δανειακού προγράμματος είχε ήδη ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος Αυγούστου του 2008. Η χρηματοδότηση των δανειακών αναγκών υλοποιήθηκε απρόσκοπτα, έχοντας πραγματοποιήσει στο ακέραιο τις προγραμματισμένες σειρές ομολόγων αναφοράς και μάλιστα κάτω από σχετικά ευνοϊκές συνθήκες. Αν και είναι φυσικό ότι η σταδιακή άνοδος των επιτοκίων που ήδη είχε ξεκινήσει από τον Οκτώβριο του 2007, θα επηρεάσει το μεσοσταθμικό κόστος αναχρηματοδότησης του δημοσίου χρέους στο τρέχον έτος, είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι, λόγω της συγκεκριμένης εκδοτικής στρατηγικής, η αλματώδης αύξηση των επιτοκίων μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers το Σεπτέμβριο 2008, ελάχιστα επηρέασε το κόστος αυτό. Επιπλέον, η ακολουθούμενη στρατηγική διαχείρισης του χαρτοφυλακίου του χρέους παρείχε υψηλή θωράκιση έναντι των χρηματοοικονομικών κινδύνων, με αποτέλεσμα την απορρόφηση σε σημαντικό βαθμό των επιπτώσεων της αύξησης των επιτοκίων πάνω στο κόστος εξυπηρέτησής του.

Πέραν αυτού, οι συνολικές επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης στη χώρα μας αναμένεται να είναι πολύ μικρότερες από τις άλλες χώρες, αφού ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης παραμένει ικανοποιητικός σε σχέση με το μέσο όρο της ευρωζώνης. Παρά το γεγονός αυτό, η Κυβέρνηση, στο πλαίσιο της συμφωνίας των κρατών – μελών της ευρωζώνης, προχώρησε στην κατάθεση σχεδίου νόμου

για την ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η επιβάρυνση του ύψους του δημοσίου χρέους από την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του νομοσχεδίου μετά την ψήφισή του από τη Βουλή, εκτιμάται ότι θα είναι ιδιαίτερα μικρή (φθάνοντας κατ' ανώτατο όριο τα 5 δισ. ευρώ και επιμεριζόμενη στα έτη 2008 και 2009), ενώ θα αναστραφεί πλήρως στη λήξη της περιόδου ισχύος του. Η επίπτωση αυτή θεωρείται αμελητέα, συγκρινόμενη με τα οφέλη από την ομαλή λειτουργία των αγορών και την αποκατάσταση της παροχής ρευστότητας με ευνοϊκούς όρους στην πραγματική οικονομία.

Πίνακας 4.1 Σύθεση χρέους κεντρικής κυβέρνησης (σε εκατ. ευρώ)				
	2006	2007	2008*	2009**
A. Χρέος σε ευρώ	224.162	237.742	257.929	271.956
(ως % του ΑΕΠ)	105,1%	104,2%	104,9%	104,5%
1. Έντοκα γραμμάτια	1.112	959	1.082	1.110
(δημόσιου τομέα)	173	137	120	110
(ιδιωτικού τομέα)	939	822	962	1.000
2. Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου				
Δημοπρασίες και λοιπές εκδόσεις	184.530	200.968	213.942	229.491
(Ομολογιακά δάνεια ΕΔ)	183.482	199.920	213.942	229.491
(Ομολογιακά δάνεια οικον. εξυγίανσης)	1.048	1.048	0	0
3. Κοινοπρακτικά και λοιπά ομολογιακά δάνεια σε ευρώ	28.423	27.344	35.000	34.000
4. Οφειλές Δημοσίου προς Τράπεζα Ελλάδος σε ευρώ	7.991	7.521	7.049	6.577
5. Προσαρμογές ESA				
(τιπλοποιήσεις)	2.106	950	856	778
B. Χρέος σε νομίσματα εκτός ζώνης ευρώ	2.056	1.916	1.702	1.600
(ως % του ΑΕΠ)	1,0%	0,8%	0,7%	0,6%
Δάνεια σε νομίσματα εκτός ζώνης ευρώ	2.056	1.916	1.702	1.600
Γ. Σύνολο χρέους κεντρικής κυβέρνησης (A+B)	226.218	239.658	259.631	273.556
(ως % του ΑΕΠ)	106,1%	105,0%	105,6%	105,1%
ΑΕΠ	213.207	228.180	245.815	260.248

* Εκτιμήσεις ** Προβλέψεις

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Πίνακας 4.2 Χρέος γενικής κυβέρνησης (σε εκατ. ευρώ)				
	2006	2007	2008*	2009**
A. Χρέος κεντρικής κυβέρνησης	226.218	239.658	259.631	273.556
B. Χρέος ΝΠΔΔ, κέρματα κ.λπ.	1.107	1.049	1.107	1.154
Γ. Χρέος κεντρικής κυβέρνησης κατά ESA (A+B)	227.325	240.707	260.738	274.710
Δ. Χρέος ΟΤΑ, ΟΚΑ	1.697	1.663	1.650	1.600
Ε. Ενδοκυβερνητικό χρέος(-)	-24.628	-25.989	-33.520	-38.380
ΣΤ. Χρέος γενικής κυβέρνησης (Γ+Δ+Ε)	204.394	216.381	228.868	237.930
(ως % του ΑΕΠ)	95,9%	94,8%	93,1%	91,4%
ΑΕΠ	213.207	228.180	245.815	260.248

* Εκτιμήσεις ** Προβλέψεις

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

1. Χρέος κεντρικής και γενικής κυβέρνησης

Το ύψος του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης στο τέλος του έτους 2008 εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 259.631 εκατ. ευρώ ή 105,6% του ΑΕΠ, έναντι 239.658 εκατ. ευρώ ή 105,0% του ΑΕΠ το 2007. Το έτος 2009 το ύψος του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στα 273.556 εκατ. ευρώ ή 105,1% του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του 2008 (πίνακας 4.1).

Την πτωτική αυτή τάση ως ποσοστό του ΑΕΠ ακολουθεί και το χρέος της γενικής κυβέρνησης, το οποίο στο τέλος του 2008 εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 228.868 εκατ. ευρώ ή 93,1% του ΑΕΠ, έναντι 216.381 εκατ. ευρώ ή 94,8% του ΑΕΠ το 2007. Το χρέος της γενικής κυβέρνησης του έτους 2009 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στα 237.930 εκατ. ευρώ ή 91,4% του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ έναντι του 2008 (πίνακας 4.2).

2. Εξέλιξη δημοσίου χρέους

Η αύξηση του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης από 31/12/2007 μέχρι 31/12/2008 εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 19.973 εκατ. ευρώ, ενώ η αντίστοιχη αύξηση από 31/12/2008 έως 31/12/2009 προβλέπεται να φθάσει τα 13.925 εκατ. ευρώ (πίνακας 4.3). Οι αυξήσεις αυτές οφείλονται κυρίως στην κάλυψη του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού, στην ανάληψη υποχρεώσεων ασφαλιστικών οργανισμών και ΟΤΑ, στην υλοποίηση των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, καθώς και στην αγορά μετοχών για την ενίσχυση της ρευστότητας στην οικονομία.

Πίνακας 4.3 Εξέλιξη δημοσίου χρέους (σε εκατ. ευρώ)				
	2007	2008*	2009**	Διαφορά 2009-2008 (3)=(2)-(1)
1 Δανειακές επιβαρύνσεις		16.914	11.610	-5.304
Έλλειμμα κεντρικής κυβέρνησης		10.836	8.806	-2.030
Χρηματοδότηση εξοπλιστικών προγραμμάτων κ.λπ.		2.596	2.200	-396
Χρεολύσια και υποχρεώσεις τρίτων		29	29	0
Ανάληψη υποχρεώσεων ασφαλιστικών φορέων και ΟΤΑ		3.453	575	-2.878
2 Αποκρατικοποιήσεις, κεφαλαιακές συναλλαγές		2.070	3.040	970
Πληρωμές εγγυήσεων		70	40	-30
Αγορά μετοχών (ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας)		2.000	3.000	1.000
3 Μεταβολή χρέους από χρηματοπιστωτικές πράξεις		989	-725	-1.714
Προσαρμογές στο άρτιο, λοιπές προσαρμογές		989	-725	-1.714
4 Αύξηση χρέους (1+2+3)		19.973	13.925	-6.048
5 Χρέος κεντρικής κυβέρνησης	239.658	259.631	273.556	13.925
Χρέος κεντρικής κυβέρνησης ως % ΑΕΠ (5:8)	105,0%	105,6%	105,1%	-0,5%
6 Ενδοκυβερνητικό χρέος, χρέος ΟΤΑ - ΟΚΑ - Δημ. Οργαν., κέρματα	-23.277	-30.763	-35.626	-4.863
7 Χρέος γενικής κυβέρνησης (5+6)	216.381	228.868	237.930	9.062
Χρέος γενικής κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ (7:8)	94,8%	93,1%	91,4%	-1,7%
8 ΑΕΠ	228.180	245.815	260.248	

* Εκτιμήσεις ** Προβλέψεις

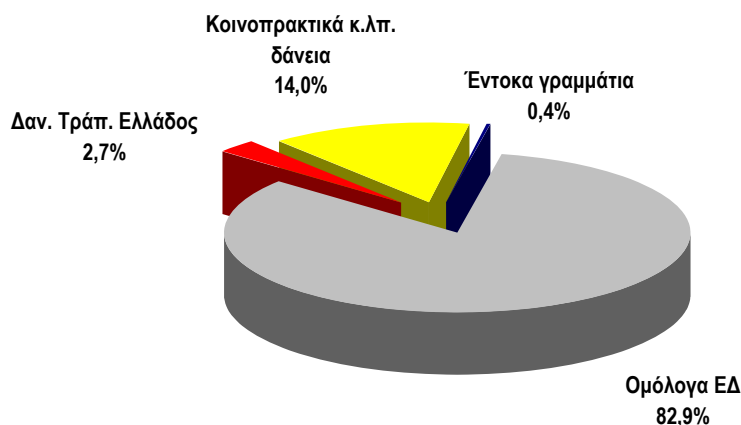
Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

3. Δομή και χαρακτηριστικά του χρέους κεντρικής κυβέρνησης

Χρέος σε ευρώ

Στις 31/10/2008 τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου εξακολουθούσαν να αποτελούν τον κύριο όγκο του χρέους σε ευρώ της κεντρικής κυβέρνησης φθάνοντας το 82,9% (διάγραμμα 4.1).

Διάγραμμα 4.1 Σύνθεση χρέους σε ευρώ της κεντρικής κυβέρνησης την 31/10/2008

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Η μέση υπολειπόμενη φυσική διάρκεια του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια αύξηση, η οποία οφείλεται στην έκδοση τίτλων μεσομακροπρόθεσμης διάρκειας (πίνακας 4.4). Σημειώνεται ότι ποσοστό 54,2% του χρέους κεντρικής κυβέρνησης στις 31/10/2008 είχε υπολειπόμενη φυσική διάρκεια μεγαλύτερη των πέντε ετών (πίνακας 4.5).

Πίνακας 4.4 Μέση υπολειπόμενη φυσική διάρκεια χρέους κεντρικής κυβέρνησης			
Ημερομηνία	Μέση Διάρκεια σε έτη		
	Χρέος σε ευρώ	Χρέος εκτός ζώνης ευρώ	Συνολικό χρέος
31/12/2005	6,96	5,95	6,94
31/12/2006	7,20	4,11	7,17
31/12/2007	8,13	3,19	8,09
31/10/2008	8,64	3,14	8,60

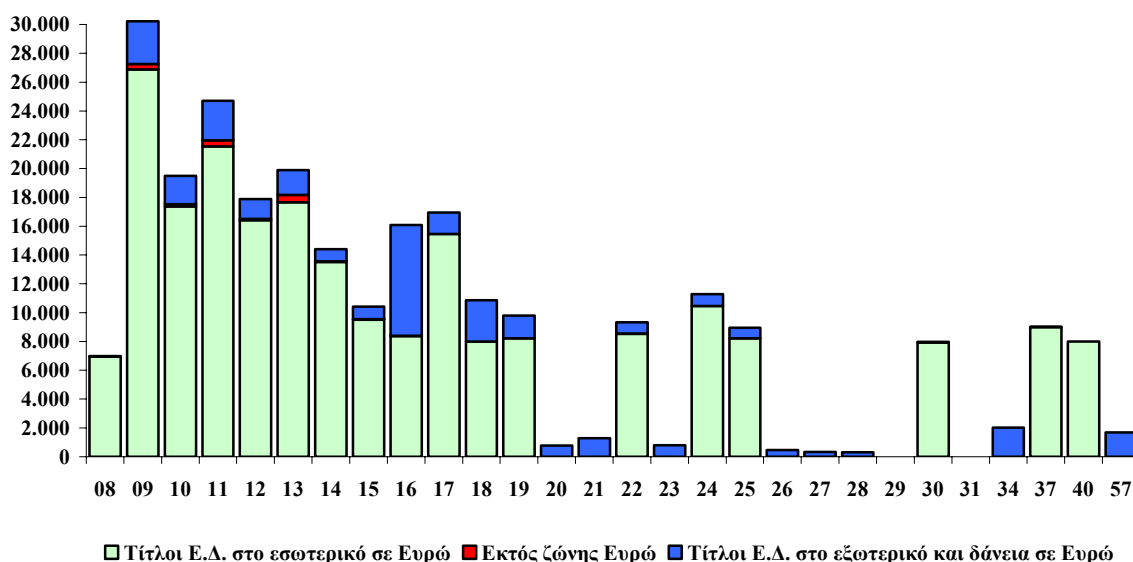
Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Πίνακας 4.5 Χρέος κεντρικής κυβέρνησης ως προς την υπολειπόμενη φυσική διάρκεια	
Διάρκεια	31/10/2008
Βραχυπρόθεσμο (μέχρι 1 έτος)	14,1%
Μεσοπρόθεσμο (1 έως 5 έτη)	31,7%
Μακροπρόθεσμο (άνω των 5 ετών)	54,2%
Σύνολο	100,0%

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Στο διάγραμμα 4.2 παρουσιάζεται το χρονοδιάγραμμα λήξεων (ληξιάριο) του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης στις 31/10/2008. Σημαντικό μέρος των ετήσιων λήξεων έχει εξομαλυνθεί διαχρονικά σε μεγάλο βάθος χρόνου.

Διάγραμμα 4.2 Χρονοδιάγραμμα λήξης χρέους της κεντρικής κυβέρνησης την 31/10/2008 (σε εκατ. ευρώ)

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Χρέος σε νομίσματα εκτός ζώνης ευρώ

Στις 31/12/2008 το χρέος σε νομίσματα εκτός ζώνης ευρώ αναμένεται να διαμορφωθεί στο 0,7% του συνολικού χρέους, έναντι 0,8% το 2007 και 0,96% του έτους 2006 (πίνακας 4.1).

Στις 31/10/2008 η σύνθεση του χρέους σε νομίσματα εκτός ζώνης ευρώ είχε ως εξής: USD (18,0%), CHF (72,5%), JPY (4,0%) και GBP (5,5%).

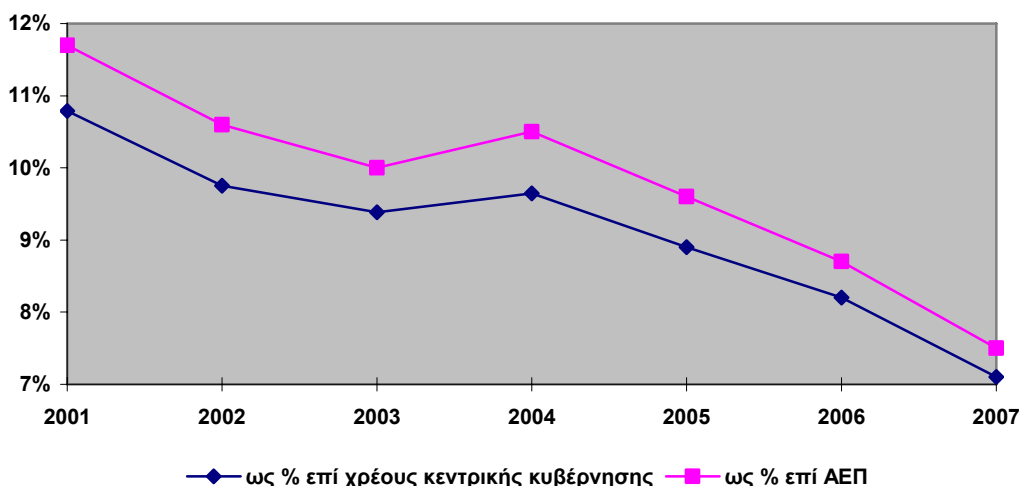
4. Συσσώρευση χρέους για λογαριασμό τρίτων

Το ανεξόφλητο χρέος που έχει αναληφθεί από το Ελληνικό Δημόσιο για λογαριασμό τρίτων στις 31/12/2007 ανήλθε στα 17.120 εκατ. ευρώ (πίνακας 4.6), το οποίο αντιστοιχεί στο 7,1% του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης και στο 7,5% του ΑΕΠ (διάγραμμα 4.3).

Πίνακας 4.6 Συσσώρευση χρεών για λογαριασμό τρίτων (σε εκατ. ευρώ)							
	Ανεξόφλητα υπόλοιπα χρεών την 31/12 έκαστου έτους						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Δάνεια οικονομικής εξυγίανσης (I)							
Ασφαλιστικά ταμεία	182	136	95	42	33		
Αμυντική βιομηχανία	103	85	62	29	21		
Συγκοινωνιακοί φορείς	123	97	70	32	23		
Συνεταιριστικές οργανώσεις	1.491	1.467	1.048	1.048	1.048	1.048	1.048
Οργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων (ΟΑΕ)	150	88	59	38	26		
Λοιπά	21	18	15	6	3		
Σύνολο (I)	2.070	1.891	1.349	1.195	1.154	1.048	1.048
Συμμετοχή στην αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου Τραπεζών κλπ. (II)							
ΕΤΒΑ	1.720	807	484	235	235	235	235
ΕΛΤΑ	238	117	59	59	59		
ΕΡΤ	85	62	47	47			
ΑΤΕ					29	29	
Σύνολο (II)	2.043	986	590	341	323	264	235
Ειδικά δάνεια (III)							
Ρύθμιση χρεών συνεταιριστικών οργανώσεων	478	478	478	754	754	646	291
Ρύθμιση διαφορών αποδοχών δικαστικών και βουλευτών	29	18	6				
Εισφορά του κράτους στα ασφαλιστικά ταμεία	1.109	2.976	4.769	7.577	7.504	7.842	7.574
Υποχρεώσεις προς την Τράπεζα Ελλάδος κ.λπ.	11.598	10.327	9.925	9.543	9.337	8.780	7.972
Σύνολο (III)	13.214	13.799	15.178	17.874	17.595	17.268	15.837
Γενικό σύνολο (I+II +III)	17.327	16.676	17.117	19.410	19.072	18.580	17.120
ως % επί χρέους κεντρικής κυβέρνησης	10,8%	9,8%	9,4%	9,6%	9,9%	8,2%	7,1%
ως % επί ΑΕΠ	11,7%	10,6%	10,0%	10,5%	9,6%	8,7%	7,5%

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

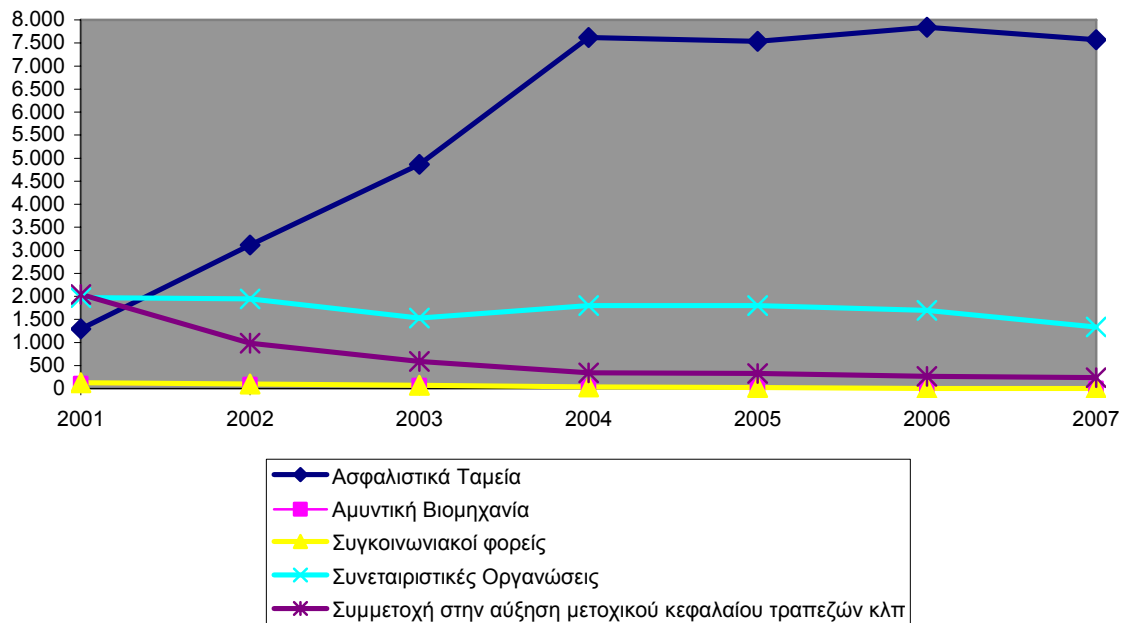
Διάγραμμα 4.3 Συσσωρευμένο χρέος για λογαριασμό τρίτων
(ως % στο χρέος κεντρικής κυβέρνησης και ΑΕΠ)

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Η εξέλιξη του αναλαμβανόμενου χρέους για λογαριασμό τρίτων εμφανίζει σταδιακή μείωση τα τελευταία έτη για τους περισσότερους φορείς, εκτός των ασφαλιστικών ταμείων το χρέος των οποίων παραμένει αρκετά υψηλό (διάγραμμα 4.4).

Διάγραμμα 4.4 Συσσώρευση χρεών για λογαριασμό τρίτων
(ανεξόφλητα υπόλοιπα την 31/12)
(σε εκατ. ευρώ)

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

5. Δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους κεντρικής κυβέρνησης

Οι δαπάνες εξυπηρέτησης του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης το 2008 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στα 37.331 εκατ. ευρώ, έναντι 31.923 το έτος 2007 (πίνακας 4.7). Η διατήρηση των δαπανών εξυπηρέτησης σε σχετικά υψηλά επίπεδα οφείλεται κυρίως στις πληρωμές χρεολυσίων.

Πίνακας 4.7 Δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους κεντρικής κυβέρνησης
(σε εκατ. ευρώ)

	Χρεολύσια			Τόκοι			Παράλληλες δαπάνες			Γενικό σύνολο (1+2+3)
	Συναλ.	Εθν. νομ.	Σύνολο	Συναλ.	Εθν. νομ.	Σύνολο	Συναλ.	Εθν. νομ.	Σύνολο	
			(1)			(2)			(3)	
1990	532	461	993	455	2.958	3.413	7	31	38	4.444
1991	716	1.987	2.703	545	3.658	4.203	13	33	46	6.952
1992	1.539	4.867	6.406	622	3.501	4.123	19	52	71	10.600
1993	1.400	3.307	4.707	692	5.536	6.228	26	109	135	11.070
1994	1.619	5.543	7.162	913	8.077	8.990	26	164	190	16.342
1995	1.952	5.955	7.907	1.214	7.884	9.098	26	281	307	17.312
1996	1.894	8.369	10.263	1.263	8.378	9.641	47	292	339	20.243
1997	3.057	7.088	10.145	1.348	7.461	8.809	29	279	308	19.262
1998	3.550	6.132	9.682	1.625	7.393	9.018	28	142	170	18.870
1999	2.682	6.569	9.251	1.532	7.758	9.290	18	83	101	18.642
2000	4.640	8.491	13.131	1.922	7.577	9.499	20	38	58	22.688
2001	2.566	9.052	11.618	719	8.570	9.289	8	31	39	20.946
2002	2.397	17.883	20.280	391	8.144	8.535	4	55	59	28.874
2003	1.204	19.559	20.763	180	9.028	9.208	6	64	70	30.041
2004	667	17.777	18.444	85	9.198	9.283	3	69	72	27.799
2005	751	19.628	20.379	108	9.508	9.616	4	67	71	30.066
2006	65	16.524	16.589	92	9.349	9.441	1	55	56	26.086
2007	43	22.152	22.195	74	9.583	9.657	1	70	71	31.923
2008*	450	25.704	26.154	65	11.042	11.107	1	69	70	37.331

* Εκτιμήσεις

Σημειώσεις: α) Δεν περιλαμβάνονται δαπάνες προσαρμογών ESA 95, βραχ. ταμειακών διευκολύνσεων και χρεολύσια για λογαριασμό τρίτων.

β) Δεν περιλαμβάνονται εξοφλήσεις βραχυπρόθεσμων τίτλων (έντοκα γραμμάτια ιδιωτικού τομέα και βραχυπρόθεσμοί τίτλοι εξωτερικού).

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Οι δαπάνες για εξόφληση βραχυπρόθεσμων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου (έντοκα γραμμάτια ιδιωτικού τομέα και βραχυπρόθεσμοι τίτλοι εξωτερικού ECP) εκτιμάται ότι θα ανέλθουν συνολικά σε 23.233 εκατ. ευρώ, έναντι 24.723 εκατ. ευρώ το 2007 (πίνακας 4.8).

Πίνακας 4.8 Εξοφλήσεις βραχυπρόθεσμου δανεισμού (σε εκατ. ευρώ)			
Έτος	Έντοκα γραμμάτια ιδιωτικού τομέα	Βραχυπρόθεσμοι τίτλοι εξωτερικού ⁽¹⁾ - Βραχυπρόθεσμες ταμειακές διευκολύνσεις	Σύνολο
2003	2.178	50	2.228
2004	1.571	6.060	7.631
2005	2.495	2.590	5.085
2006	2.206	5.885	8.091
2007	1.692	23.031	24.723
2008*	1.733	21.500**	23.233

* Εκτιμήσεις

** Ο μέσος ημερήσιος βραχυπρόθεσμος δανεισμός στην Ευρωαγορά και οι βραχυπρόθεσμες ταμειακές διευκολύνσεις για το 2008 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 58,9 εκατ. ευρώ.

⁽¹⁾ Euro Commercial Paper (ECP)

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

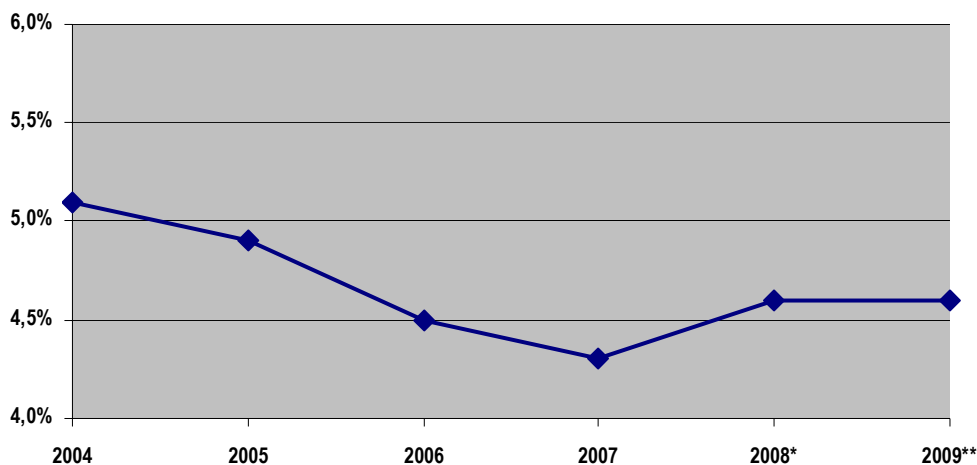
Οι δαπάνες για τόκους του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ συνεχίζουν την πτωτική τους πορεία από 5,1% το 2004 σε 4,3% το 2007, ενώ για το 2008 δεδομένης της ανόδου των επιτοκίων εκτιμάται ότι θα φθάσουν στο 4,6%. Για το 2009, οι δαπάνες για τόκους ως ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται να διατηρηθούν στα ίδια επίπεδα με το 2008 (πίνακας 4.9, διάγραμμα 4.5).

Πίνακας 4.9 Ύψος δαπανών για τόκους χρέους κεντρικής κυβέρνησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)						
	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Τόκοι	9.464	9.774	9.589	9.796	11.300	12.000
ως % του ΑΕΠ	5,1%	4,9%	4,5%	4,3%	4,6%	4,6%

* Εκτιμήσεις ** Προβλέψεις

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Διάγραμμα 4.5 Δαπάνες για τόκους χρέους κεντρικής κυβέρνησης
(% του ΑΕΠ)

* Εκτιμήσεις ** Προβλέψεις

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

6. Η ενοποιημένη αγορά ευρωομολόγων

Η επιδείνωση του κλίματος στις χρηματαγορές και η κλιμάκωση της χρηματοπιστωτικής κρίσης κατά το τρίτο τρίμηνο του 2008, συνετέλεσαν στη στροφή των επενδυτών προς ασφαλέστερες τοποθετήσεις, με αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών στις διεθνείς αγορές κρατικών ομολόγων και τη μείωση των αποδόσεων. Η μεγαλύτερη μείωση αποδόσεων σημειώθηκε στο βραχυπρόθεσμο τμήμα της καμπύλης αποδόσεων με αποτέλεσμα η διαφορά αποδόσεων μεταξύ 2ετούς και 10ετούς διάρκειας να διευρυνθεί σημαντικά, τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην ευρωζώνη.

Οι δυσμενείς εξελίξεις στις χρηματαγορές, ιδίως από τις αρχές Οκτωβρίου, με τις αλληπάλληλες καταρρευσεις διεθνών τραπεζικών ιδρυμάτων αφενός και οι ενδείξεις για είσοδο σε παγκόσμια ύφεση αφετέρου, που τελικά προκάλεσαν την ανάγκη για κυβερνητικές παρεμβάσεις, είχαν ως αποτέλεσμα τη διεύρυνση των διαφορών αποδόσεων των ομολόγων αναφοράς όλων σχεδόν των κρατών – μελών της ευρωζώνης σε σχέση με τα αντίστοιχα γερμανικά, που στις περισσότερες περιπτώσεις έφθασαν σε ιστορικά υψηλά επίπεδα από την εισαγωγή του ευρώ.

Η διεύρυνση των διαφορών αποδόσεων οφείλεται κυρίως στην επανατιμολόγηση του πιστωτικού κινδύνου, στην έλλειψη ρευστότητας στη διατραπεζική αγορά, αλλά και στις μαζικές πωλήσεις τίτλων από τους θεσμικούς επενδυτές προκειμένου να ανακτήσουν ρευστότητα. Οι τελευταίες μάλιστα, που εντάθηκαν μετά τα μέσα Οκτωβρίου, ανέστρεψαν τις τάσεις στις αγορές ομολόγων, με αποτέλεσμα την πτώση των τιμών και την άνοδο των αποδόσεων.

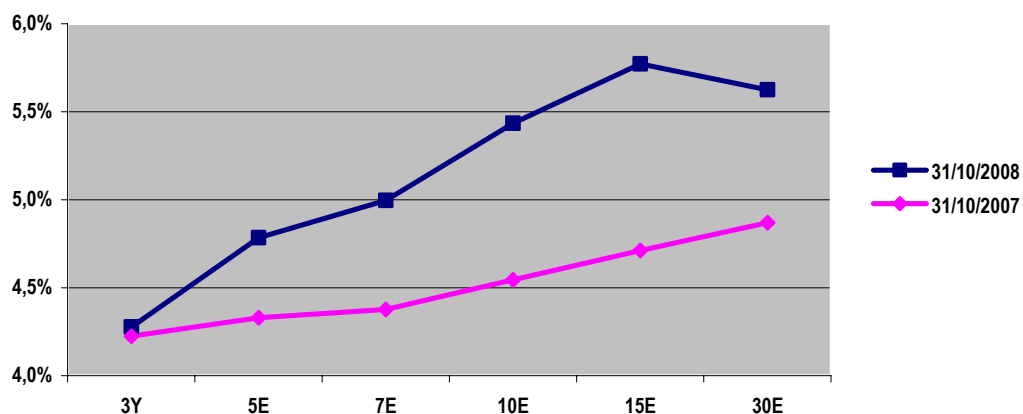
7. Οι αγορές τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου

Η αγορά των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου ακολούθησε τις αντίστοιχες τάσεις των αγορών της ευρωζώνης, ενώ δεν έμεινε ανεπηρέαστη από την χρηματοοικονομική κρίση ιδίως μετά τα μέσα Οκτωβρίου 2008.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της αγοράς των τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου κατά το τρίτο τρίμηνο του 2008 ήταν τα ακόλουθα:

- Η ανοδική τάση των τιμών των τίτλων σε όλες τις διάρκειες, με την τιμή του 3ετούς να αυξάνεται κατά 233 μονάδες βάσης (bps), του 10ετούς κατά 278 bps και του 30ετούς κατά 170 bps αντίστοιχα.

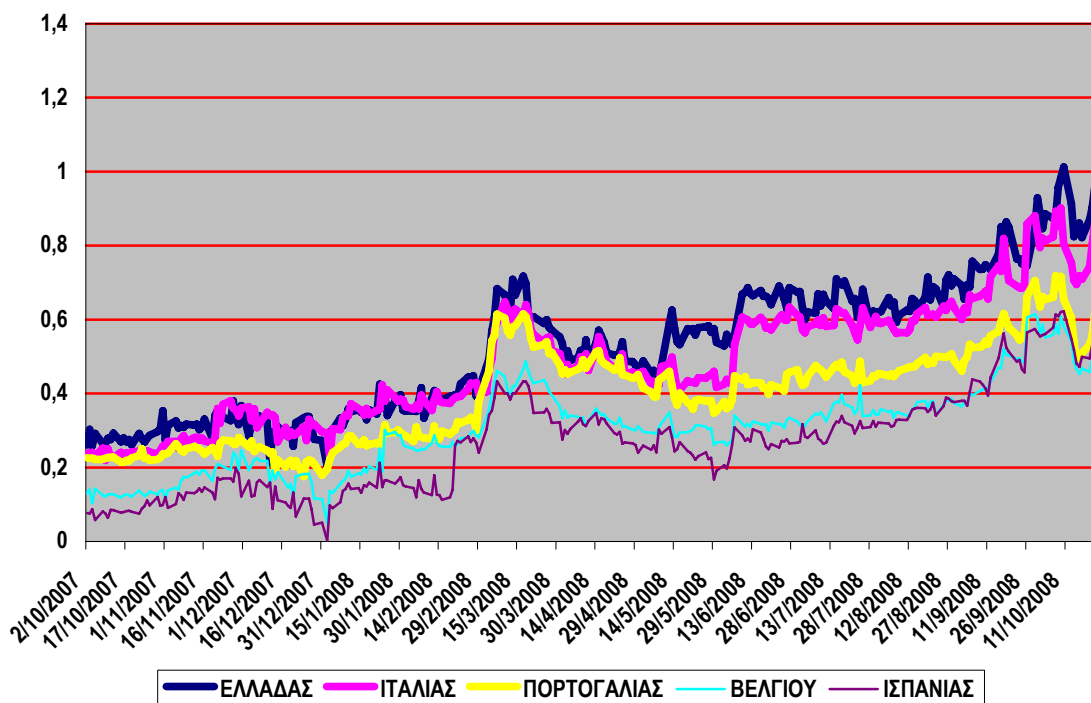
Διάγραμμα 4.6 Καμπύλη αποδόσεων τίτλων Ελληνικού Δημοσίου

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

- Η μείωση των αποδόσεων σε όλες τις διάρκειες. Στους βραχυπρόθεσμους και μεσοπρόθεσμους τίτλους η μείωση των αποδόσεων ήταν μεγαλύτερη συγκριτικά με τους μακροπρόθεσμους. Ως εκ τούτου, η κλίση της ελληνικής καμπύλης αποδόσεων αυξήθηκε (steeper yield curve), (διάγραμμα 4.6).
- Η διεύρυνση της μέσης ημερήσιας διαφοράς απόδοσης (yield spread) μεταξύ του 10ετούς ελληνικού (αλλά και των ομολόγων της Ιταλίας, της Πορτογαλίας, του Βελγίου και της Ισπανίας) και του αντίστοιχου γερμανικού ομολόγου αναφοράς στα 69 bps το τρίμηνο αυτό, από 56 bps που είχε διαμορφωθεί το β' τρίμηνο 2008, ενώ το γ' τρίμηνο του 2007 η αντίστοιχη διαφορά απόδοσης ήταν 30 bps (διάγραμμα 4.7).

Διάγραμμα 4.7 Αποδόσεις 10ετών κρατικών τίτλων
(ημερήσια στοιχεία – εκατοστιαίες μονάδες)

Από τα μέσα Οκτωβρίου και μετά, η έλλειψη ρευστότητας και το «πάγωμα» της διατραπεζικής αγοράς στην ευρωζώνη, είχαν σαν αποτέλεσμα την περαιτέρω διεύρυνση της διαφοράς αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων σε σχέση με τα αντίστοιχα γερμανικά, σε επίπεδα προ της εισόδου της χώρας μας στην ΟΝΕ.

Το γεγονός αυτό, που παρατηρήθηκε σε όλες τις χώρες της ευρωζώνης, ακόμα και σε εκείνες με υψηλότερη βαθμολογία πιστοληπτικής ικανότητας από την Ελλάδα, δεν οφειλόταν στον κλονισμό της εμπιστοσύνης των επενδυτών προς τη χώρα μας, αλλά σε κλείσιμο θέσεων και σε μαζικές ρευστοποιήσεις των χαρτοφυλακίων ομολόγων των ευρωπαϊκών και διεθνών θεσμικών επενδυτών, με σκοπό την άντληση ρευστότητας.

Παρά το ότι η αγορά ομολόγων άρχισε να ομαλοποιείται από τις αρχές Νοεμβρίου, η διαφορά αποδόσεων εξακολουθεί να παραμένει σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με εκείνα προ της κρίσης, γεγονός που καταδεικνύει την έντονη ανησυχία των επενδυτών ως προς τη διάρκεια και το βάθος της κρίσης.

Πρωτογενής αγορά τίτλων

Με την υιοθέτηση μιας ευέλικτης στρατηγικής εκδόσεων (front loading pattern) το δανειακό πρόγραμμα του τρέχοντος έτους υλοποιήθηκε κατά το μεγαλύτερο μέρος του έγκαιρα, πριν την περαιτέρω επιδείνωση της κρίσης τον Οκτώβριο, έχοντας ανταποκριθεί σχεδόν στο σύνολό του στις ανάγκες κάλυψης του ταμειακού ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού, καθώς και στις ανάγκες αναχρηματοδότησης του χρέους.

Έτσι, σε αντίθεση με τα άλλα κράτη – μέλη της ευρωζώνης, το Ελληνικό Δημόσιο δεν αναγκάστηκε να αλλάξει τις προγραμματισμένες του εκδόσεις ομολόγων αναφοράς και μάλιστα τίτλων πέραν του ορίζοντα της 10ετίας.

Στο τρέχον έτος το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στις ακόλουθες εκδόσεις:

- Έκδοση νέου 10ετούς ομολόγου αναφοράς, ύψους 4 δισ. ευρώ και επανέκδοση του 15ετούς και 30ετούς ομολόγου αναφοράς, ύψους 3,5 και 4 δισ. ευρώ αντίστοιχα, αρχικά με τη μέθοδο της κοινοπραξίας. Για την περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας του 10ετούς ομολόγου αναφοράς έγιναν στη διάρκεια του έτους επανεκδόσεις μέσω δημοπρασιών.
- Έκδοση νέου 3ετούς και 5ετούς ομολόγου αναφοράς αρχικού ύψους 2,6 και 1,8 δισ. ευρώ μέσω δημοπρασίας, που αυξήθηκαν με επανεκδόσεις στη διάρκεια του έτους.
- Έκδοση τεσσάρων σειρών εντόκων γραμματίων διάρκειας 13, 26 και 52 εβδομάδων.
- Επανεκδοση του τιμαριθμοποιημένου ομολόγου αναφοράς ύψους 4 δισ. ευρώ, λήξης 25/7/2030, μέσω κοινοπραξίας.

Παράλληλα, λόγω της υψηλής ζήτησης σε βραχυπρόθεσμους τίτλους που εκδηλώθηκε στην ευρωζώνη σαν αποτέλεσμα της κρίσης, το Ελληνικό Δημόσιο προέβη σε εκτεταμένη χρήση του υφισταμένου ευέλικτου προγράμματος βραχυπρόθεσμων τίτλων στην Ευρωαγορά (Euro Commercial Papers), που πλέον, πέρα από την “κλασική” χρήση του ως εργαλείου κάλυψης εκτάκτων ταμειακών ανοιγμάτων, χρησιμοποιήθηκε και ως συμπληρωματικό εργαλείο της εκδοτικής στρατηγικής με σκοπό τη σταθερότητα των τιμών των ομολόγων στην πρωτογενή αγορά και τη μείωση του μεσοσταθμικού κόστους αναχρηματοδότησης του χρέους.

Από την άλλη πλευρά, λόγω της γενικότερης αβεβαιότητας που επικράτησε στις αγορές, η δραστηριοποίηση του Ελληνικού Δημοσίου στο χώρο των στρατηγικών εκδόσεων με ιδιωτικές τοποθετήσεις ήταν ιδιαίτερα περιορισμένη. Έγιναν μόνο δύο εκδόσεις ή και επανεκδόσεις αυτών καθώς και παλαιότερων, με σημαντικότερη αυτή της έκδοσης τίτλων σε δολάρια ΗΠΑ ύψους 1,5 δισ., που λόγω συγκυρίας προσέφερε ευκαιρία χρηματοδότησης με συγκριτικά πολύ χαμηλότερο κόστος.

Το κόστος του νέου δανεισμού παρέμεινε σχετικά χαμηλό. Η διαμόρφωση του μέσου σταθμικού κόστους νέου δανεισμού στο 4,65% στο σύνολο των εκδόσεων μέχρι 31/10/2008 θεωρείται ιδιαίτερα ικανοποιητική, αν ληφθεί υπόψη ότι η μέση σταθμική διάρκεια των εκδόσεων αυτών ανέρχεται στα 11,72 έτη. Το ενδιαφέρον των ελλήνων και ξένων επενδυτών για τοποθέτηση σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου κινήθηκε σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα, διαμορφώνοντας στο 3,07 το δείκτη κάλυψης των δημοπρασιών.

Δευτερογενής αγορά τίτλων

Στο Σύστημα Άυλων Τίτλων, το οποίο καταγράφει το σύνολο των συναλλαγών στις οργανωμένες αγορές, καθώς και στην εξωχρηματιστηριακή (over the counter) αγορά, η μέση ημερήσια αξία συναλ-

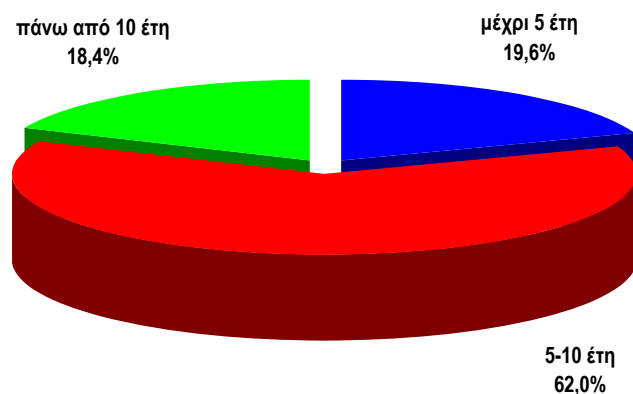
λαγών κατά το γ' τρίμηνο του 2008 ανήλθε σε 32.477 εκατ. ευρώ, από 36.753 εκατ. ευρώ το β' τρίμηνο 2008.

Είναι γνωστό ότι οι οργανωμένες αγορές (πλατφόρμες) στις οποίες διαπραγματεύονται οι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου είναι η εθνική Ηλεκτρονική Δευτερογενής Αγορά Τίτλων (ΗΔΑΤ) και η διευρωπαϊκή EuroMTS. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το Σεπτέμβριο 2008 οι εισηγμένοι τίτλοι στην ΗΔΑΤ ανέρχονταν σε 42 και από αυτούς διαπραγματεύτηκαν παράλληλα και στις δύο αγορές οι 26, που είναι αυτοί με τη μεγαλύτερη ρευστότητα. Η συναλλακτική δραστηριότητα των Βασικών Διαπραγματευτών Αγοράς στις πλατφόρμες αυτές προσμετράται στην αξιολόγηση και κατάταξή τους.

Η αναταραχή στις χρηματοπιστωτικές αγορές επηρέασε πτωτικά κατά το γ' τρίμηνο του 2008 τη συναλλακτική δραστηριότητα επί τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου στη δευτερογενή αγορά και ιδιαίτερα στις οργανωμένες αγορές. Η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου των Βασικών Διαπραγματευτών Αγοράς που έχει την ευθύνη εποπτείας της ΗΔΑΤ, επενέβη όποτε αυτό ήταν αναγκαίο με διορθώσεις των περιθωρίων διαφοράς των τιμών μεταξύ αγοράς και πώλησης τίτλων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της αγοράς. Στην οργανωμένη αγορά της ΗΔΑΤ, η μέση ημερήσια αξία συναλλαγών το τρίμηνο αυτό ανήλθε σε 1.239 εκατ. ευρώ, σε σχέση με 1.222 εκατ. ευρώ το β' τρίμηνο του 2008.

Κατά το ίδιο τρίμηνο το 61,96% της συναλλακτικής δραστηριότητας αφορούσε συναλλαγές επί μεσοπρόθεσμων τίτλων με διάρκεια από 5 μέχρι 10 έτη. Το νέο 10ετές ομόλογο αναφοράς λήξεως 20/07/2018 απετέλεσε το επίκεντρο των συναλλαγών στη κατηγορία των μεσοπρόθεσμων τίτλων, ακολουθούμενο από το νέο 5ετές ομόλογο αναφοράς λήξεως 20.08.2013 και το παλαιότερο 10ετές ομόλογο αναφοράς λήξεως 20/07/2017. Η κατανομή της αξίας των συναλλαγών της ΗΔΑΤ κατά το γ' τρίμηνο του 2008, ανάλογα με την εναπομένουσα διάρκεια των τίτλων, εμφανίζεται στο διάγραμμα 4.8.

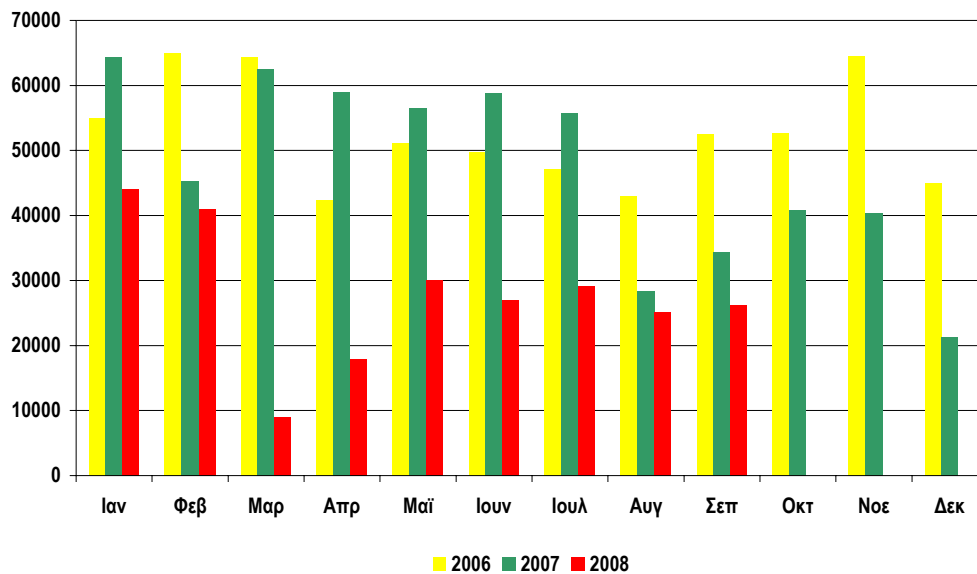
**Διάγραμμα 4.8 Αξία συναλλαγών στην ΗΔΑΤ γ' τρίμηνο 2008
(με βάση την εναπομένουσα διάρκεια των τίτλων)**

Πηγή: Τράπεζα Ελλάδος, ΗΔΑΤ

Η εξέλιξη της αξίας των συναλλαγών που πραγματοποιήθηκε στην ΗΔΑΤ για την περίοδο Ιανουαρίου 2006–Σεπτεμβρίου 2008 ανά μήνα παρουσιάζεται στο διάγραμμα 4.9.

Διάγραμμα 4.9 Μηνιαίος όγκος συναλλαγών επί τίτλων του Δημοσίου στην ΗΔΑΤ
(σε εκατ. ευρώ)

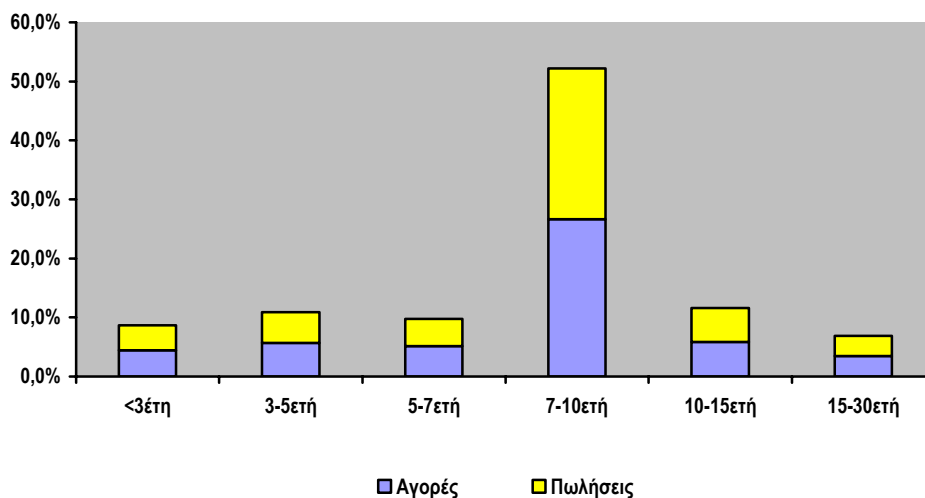

Πηγή: Τράπεζα Ελλάδος, ΗΔΑΤ

Ο συνολικός αριθμός των εντολών που εκτελέστηκαν στην ΗΔΑΤ το γ' τρίμηνο του 2008 ανήλθε σε 15.526, από 14.022 το β' τρίμηνο του 2008, με τις εντολές αγοράς να ξεπερνούν τις εντολές πώλησης (51,23% αγορές έναντι 48,77% πωλήσεις).

Ο όγκος των συναλλαγών και οι προτιμήσεις των επενδυτών με βάση την εναπομένουσα διάρκεια έως τη λήξη παρουσιάζονται στο διάγραμμα 4.10.

Διάγραμμα 4.10 Όγκος συναλλαγών και προτιμήσεις επενδυτών
με βάση την εναπομένουσα διάρκεια έως τη λήξη

Πηγή: Τράπεζα Ελλάδος, ΗΔΑΤ

Η σύνθεση της ομάδας των βασικών διαπραγματευτών αγοράς κατά το τρέχον έτος παρέμεινε αμετάβλητη, αποτελούμενη από 5 ελληνικά και 16 διεθνή πιστωτικά ιδρύματα (μετά την πτώχευση της Lehman Bros). Τα 15 από τα διεθνή συμμετέχουν στην ΗΔΑΤ από την έδρα τους στο εξωτερικό.

8. Βασικές κατευθύνσεις δανεισμού και διαχειριστικοί στόχοι έτους 2009

Ο σχεδιασμός του δανειακού προγράμματος για το 2009 υπαγορεύεται από το χρονοδιάγραμμα των ταμειακών υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις ανάγκες αναχρηματοδότησης δανείων που λήγουν κατά τη διάρκεια του έτους, καθώς και από την κάλυψη του ελλείμματος του προϋπολογισμού. Ειδικά στο σχεδιασμό αυτό θα ληφθεί υπόψη η κατάσταση στις διεθνείς χρηματαγορές που, παρά τη σταδιακή βελτίωση των συνθηκών που σημειώθηκε μετά τα μέτρα που έλαβαν οι κυβερνήσεις, εξακολουθεί να είναι δυσμενής με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά την υψηλή μεταβλητότητα στις τιμές και την αύξηση των περιθωρίων των ομολόγων όλων των χωρών σε σχέση με τα γερμανικά ομόλογα.

Επειδή κάτω από τις παρούσες συνθήκες των αγορών είναι ιδιαίτερα δύσκολο να προβλέψει κανείς τις εξελίξεις για το 2009, το πρόγραμμα δανεισμού για το επόμενο έτος θα έχει την αναγκαία ευελιξία για να ανταποκριθεί στις εκάστοτε διαμορφούμενες συνθήκες.

Η άντληση των αναγκαίων κεφαλαίων θα πραγματοποιηθεί μέσω των κοινοπρακτικών εκδόσεων, δημοπρασιών και των ιδιωτικών τοποθετήσεων σε διαφορετικά νομίσματα και αγορές.

Όσον αφορά τη διαχείριση του δημοσίου χρέους στο πλαίσιο των στόχων της προστασίας του χαρτοφυλακίου, έναντι των κινδύνων και της μείωσης του κόστους εξυπηρέτησής του που είχαν τεθεί για το έτος 2008 πραγματοποιήθηκαν:

- πράξεις διαχείρισης του δημοσίου χρέους με στόχο τη διασφάλιση οφέλους μέσω αναδόμησης μακροχρόνιων επιτοκιακών swaps που είχαν συναφθεί σε περιόδους με σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα μακροχρόνιων επιτοκίων, έναντι των σημερινών υψηλών μακροχρόνιων επιτοκίων.
- πράξεις διαχείρισης οι οποίες αξιοποίησαν τη διαφορά των επιτοκίων μεταξύ ευρώ και δολαρίου ΗΠΑ με αποκόμιση οφέλους χωρίς την ανάληψη του αντίστοιχου συναλλαγματικού κινδύνου.
- ενεργός διαχείριση των υποχρεώσεων του Ελληνικού Δημοσίου που είναι προσδεδμεμένες στον ευρωπαϊκό δείκτη πληθωρισμού, εκμεταλλευόμενη τις διακυμάνσεις του μακροχρόνιου προσδοκώμενου πληθωρισμού της Ευρωζώνης.

Με τις ανωτέρω πράξεις η σχέση χρέους σταθερού/κυμαινόμενου επιτοκίου διατηρήθηκε στα επίπεδα του 75% / 25% και ο δείκτης χρηματοοικονομικής διάρκειας κάτω από το ανώτατο όριο των 4,5 ετών.

Βασικοί στόχοι διαχείρισης του δημοσίου χρέους για το έτος 2009 παραμένουν η συνεχής βελτίωση του χαρτοφυλακίου τόσο από πλευράς κόστους, όσο και από πλευράς κινδύνων.

Η στρατηγική διαχείρισης του δημοσίου χρέους για το έτος 2009 στοχεύει στην αξιοποίηση των συνθηκών που θα διαμορφωθούν στις διεθνείς αγορές, όσον αφορά την εξέλιξη των επιτοκίων, το σχήμα της συνολικής επιτοκιακής καμπύλης, τον πληθωρισμό, με στόχο την εξοικονόμηση δαπανών και τη μείωση του επιτοκιακού κινδύνου.

Ειδικότερα οι διαχειριστικοί στόχοι για το 2009 επικεντρώνονται στα ακόλουθα:

- τη διατήρηση της σχέσης χρέους σταθερού/κυμαινόμενου επιτοκίου σε αναλογία 75%/25% αντίστοιχα,
- τη διατήρηση της διακύμανσης της χρηματοοικονομικής διάρκειας εντός του εύρους των 4,00-4,50 ετών και

- την περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή νέων μεθόδων για τη μέτρηση και απεικόνιση των κινδύνων χαρτοφυλακίου, καθώς και για τη βελτιστοποίηση της σύνθεσης του χαρτοφυλακίου του δημοσίου χρέους.

Επιπλέον, παραμένουν σε ισχύ και το 2009 οι πρόσθετες παράμετροι διαχείρισης επιτοκιακού κινδύνου που είναι:

- το μέγιστο ποσοστό χρέους που αναχρηματοδοτείται (re-financing risk) ή ανατιμολογείται (re-fixing risk) εντός των επομένων 12 μηνών να μην ξεπερνά το 35% του συνολικού χαρτοφυλακίου και
- το ποσοστό χρέους λήξης (re-financing risk) για το διάστημα των επομένων 5 ετών να μην ξεπερνά το 55% του συνολικού χαρτοφυλακίου χρέους.

Επισημαίνεται ότι η υλοποίηση όλων των ανωτέρω στόχων διαχείρισης εξαρτάται από τις εκάστοτε επικρατούσες συνθήκες της αγοράς.

ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

Η εγγύηση του Δημοσίου αποτελεί σημαντικό μέσο άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής και χρησιμοποιείται ευρύτατα για τη χρηματοδότηση φορέων της οικονομίας με στόχο τόσο την οικονομική, όσο και την κοινωνική ανάπτυξη της χώρας.

Τα τελευταία χρόνια βασική επιδίωξη του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών είναι ο περιορισμός και η ορθότερη αξιολόγηση των παρεχομένων εγγυήσεων στο πλαίσιο των σχετικών νομοθετικών διατάξεων που διέπουν τις εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων (άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ).

Η πολιτική εγγυήσεων είναι προσαρμοσμένη στην επίτευξη των στόχων της ακολουθούμενης οικονομικής πολιτικής και αποβλέπει:

- στη μείωση του κόστους με την αυστηρότερη αξιολόγηση των παρεχομένων εγγυήσεων,
- στη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης με την προώθηση και χρηματοδότηση σημαντικών επενδυτικών σχεδίων και
- στην ενίσχυση των κοινωνικά ασθενέστερων ομάδων, των πληγέντων από σεισμούς, πυρκαγιές, πλημμύρες κ.λπ.

Για το έτος 2008 οι εγγυήσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ θα διαμορφωθούν στο 0,7%, ποσοστό αντίστοιχο με αυτό του έτους 2007, ενώ οι καταπτώσεις θα παραμείνουν στα χαμηλά επίπεδα των τελευταίων ετών, περιοριζόμενες στο 0,03% του ΑΕΠ και το 0,3% του ανεξόφλητου εγγυημένου υπόλοιπου (πίνακας 4.10). Συνεχίζεται επίσης και η ποιοτική βελτίωση των παρεχομένων εγγυήσεων, οι οποίες στην πλειοψηφία τους αφορούν δάνεια με επενδυτικούς ή κοινωνικούς σκοπούς.

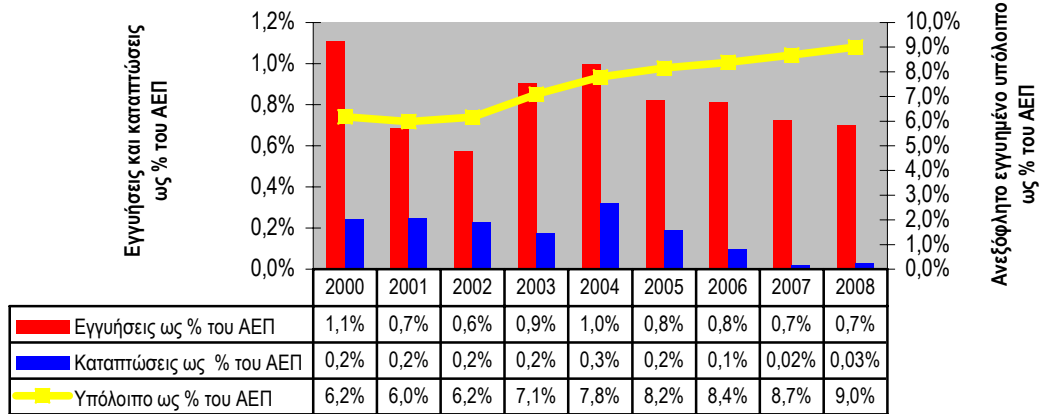
Για το έτος 2009, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών επιδιώκει, στο πλαίσιο της προσπάθειας για δημοσιονομική εξυγίανση, οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία, τη συνέχιση της πολιτικής βελτίωσης τόσο των μεγεθών όσο και της σύνθεσης των εγγυήσεων.

Πίνακας 4.10 Εγγυήσεις, ανεξόφλητο εγγυημένο υπόλοιπο, καταπτώσεις και προμήθειες εγγυήσεων κατά τα έτη 2000-2008 (σε εκατ. ευρώ)

Έτος	Εγγυήσεις		Ανεξόφλητο εγγυημένο υπόλοιπο		Καταπτώσεις		Έσοδα από προμήθειες εγγυήσεων του Δημοσίου και εισπράξεις από ΔΟΥ	Καταπτώσεις που τελικά βαρύνουν το Δημόσιο	
	(1)		(2)		(3)		(4)	(5) = (3)-(4)	
	1/1-31/12		την 31/12		1/1-31/12		1/1-31/12	1/1-31/12	
	Ποσά	Εγγυήσεις ως % του ΑΕΠ	Ποσά	Υπόλοιπο ως % του ΑΕΠ	Ποσά	Καταπτώσεις ως % του ΑΕΠ	Ποσά	Ποσά	Καταπτώσεις ως % του ΑΕΠ
2000	1.511,4	1,1	8.416,7	6,2	332,3	0,2	35,3	297,0	0,22
2001	1.011,0	0,7	8.819,3	6,0	366,7	0,2	45,8	320,9	0,22
2002	905,0	0,6	9.714,6	6,2	360,5	0,2	47,3	313,2	0,20
2003	1.545,5	0,9	12.143,4	7,1	293,6	0,2	66,4	227,2	0,13
2004	1.848,4	1,0	14.436,5	7,8	593,9	0,3	57,9	536,0	0,29
2005	1.628,2	0,8	16.200,5	8,2	373,9	0,2	51,2	322,7	0,16
2006	1.736,0	0,8	17.936,1	8,4	94,6	0,1	49,2	45,4	0,02
2007	1.656,6	0,7	19.929,0	8,7	42,3	0,02	57,3	-15,0	-0,01
2008	1.800,0	0,7	22.200,0	9,0	70,0	0,03	70,0	0,0	0,00

Τα στοιχεία για το έτος 2008 αποτελούν εκτίμηση.

Διάγραμμα 4.11 Εγγυήσεις, καταπτώσεις και ανεξόφλητο εγγυημένο υπόλοιπο κατά τα έτη 2000-2008 (ως % του ΑΕΠ)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ :Οι καταπτώσεις (μπλε στήλη) αφορούν εγγυήσεις προηγούμενων ετών.

ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Βασική προτεραιότητα της κυβερνητικής πολιτικής παραμένει η εφαρμογή ενός αποτελεσματικού προγράμματος αποκρατικοποιήσεων, που στοχεύει στη μείωση της συμμετοχής του κράτους στην οικονομική δραστηριότητα, στο άνοιγμα των αγορών, την ενίσχυση του ανταγωνισμού και στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου.

Η γενική αρχή που διέπει την πολιτική αποκρατικοποιήσεων της κυβέρνησης είναι η εγκατάλειψη της ταμειακής λογικής και η υιοθέτηση των μεθόδων εκείνων που είναι σε θέση να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη για την οικονομία και τους πολίτες.

Σε αυτό το πλαίσιο, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην ανάδειξη της αξίας των εταιριών του Δημοσίου πριν τη διενέργεια της αποκρατικοποίησης και στη σωστή προετοιμασία αυτής, γεγονός που συνέβαλε στη μεγιστοποίηση των οικονομικών αποτελεσμάτων και δεν επέτρεψε να γίνουν πωλήσεις υπό καθεστώς πίεσης.

Ασφαλώς, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων δεν πρέπει να αγνοούν τις συνθήκες που κάθε φορά επικρατούν στις αγορές, αλλά αντίθετα να προσαρμόζονται σε αυτές, ώστε να επιτυγχάνονται τα προσδοκώμενα έσοδα και το καλύτερο δυνατό κάθε φορά αποτέλεσμα.

Τα συνολικά έσοδα από το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων την περίοδο 2004-2008 ανήλθαν σε 6,7 δισ. ευρώ, ποσό που συνέβαλε σημαντικά στη μείωση του δημόσιου χρέους. Επίσης, μέσω των αποκρατικοποιήσεων που υλοποιήθηκαν την περίοδο αυτή ενισχύθηκαν σημαντικά οι διαρθρωτικές αλλαγές και ο ανταγωνισμός στις αγορές.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περαιτέρω απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος που επιτεύχθηκε με τη μείωση της συμμετοχής του Δημοσίου στις εμπορικές τράπεζες. Ο τραπεζικός τομέας άλλαξε σημαντικά μετά την αναδιάρθρωση του Ταχυδρομικού Ταμειευτηρίου και την επιτυχημένη εισαγωγή του στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ), την αναδιάρθρωση και περαιτέρω αποκρατικοποίηση της Αγροτικής Τράπεζας, καθώς και την πλήρη αποκρατικοποίηση της Εμπορικής Τράπεζας.

Επίσης, η στρατηγική συνεργασία μεταξύ ΟΤΕ και Deutsche Telekom αναμένεται να λειτουργήσει καταλυτικά στην αγορά τηλεπικοινωνιών, οδηγώντας στην περαιτέρω ενίσχυση του ανταγωνισμού, στη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, στην ανταγωνιστική τιμολόγησή τους και συνεπώς στη διασφάλιση των συμφερόντων των πολιτών.

Ολοκληρώθηκαν με επιτυχία οι διαγωνισμοί για την παραχώρηση σε ιδιώτες της διαχείρισης των εμπορευματικών σταθμών του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς και του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης. Βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία επίλυσης του ακανθώδους προβλήματος της Ολυμπιακής. Η Διυπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων αποφάσισε την έναρξη των διαγωνισμών για την επιλογή ιδιωτών επενδυτών, οι οποίοι θα αποκτήσουν τις τρεις εταιρίες που θα δραστηριοποιηθούν στους τομείς του πτητικού έργου, της επίγειας εξυπηρέτησης και της συντήρησης και επισκευής αεροσκαφών.

Μέσα από τις αποκρατικοποιήσεις που υλοποίησε η Κυβέρνηση, η Ελλάδα ξαναμπήκε στο διεθνή επενδυτικό χάρτη, με το 77% περίπου των εσόδων από αποκρατικοποιήσεις την προαναφερθείσα περίοδο 2004-2008 να προέρχεται από εισροές ξένων κεφαλαίων.

Το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων που βρίσκεται σε εξέλιξη περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- αποκρατικοποιήσεις σημαντικών περιουσιακών στοιχείων της Εταιρίας Τουριστικής Ανάπτυξης ΑΕ (ΕΤΑ) μεταξύ των οποίων, της εταιρίας Ελληνικό Καζίνο Κέρκυρας ΑΕ, του Γκολφ Αφάντου

Ρόδου, των Αλυκών Αναβύσσου, καθώς και των Ξενία Βυτίνας και Σκιάθου, ενώ ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες αξιοποίησης του Τουριστικού Λιμένα (Μαρίνα) Φαλήρου,

- αναζήτηση στρατηγικού εταίρου για την εταιρία Ταχυμεταφορές ΑΕ, θυγατρική των ΕΛΤΑ. Η διεθνής διαγωνιστική διαδικασία βρίσκεται στο τελικό της στάδιο.

Επιπλέον, ολοκληρώθηκε η διαδικασία λήψης των απαραίτητων εγκρίσεων από τις αρμόδιες ρυθμιστικές και κανονιστικές αρχές για τη συμφωνία μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και Deutsche Telekom σχετικά με τον ΟΤΕ και πραγματοποιήθηκε η προβλεπόμενη στη συμφωνία αυτή μεταβίβαση του 3% των μετοχών του ΟΤΕ στη Deutsche Telekom, αποφέροντας έσοδα ύψους 431 εκατ. ευρώ για το Δημόσιο.

Επίσης, το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων αναμένεται να ενισχυθεί σημαντικά με:

- την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου με την εφαρμογή του ν. 3581/2007 «Πώληση και ταυτόχρονη μίσθωση ακινήτων του Δημοσίου, μακροχρόνιες και χρηματοδοτικές μισθώσεις του Δημοσίου και άλλες διατάξεις» (sale and leaseback), καθώς και με την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου για τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ν. 3389/2005 «Συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα»),
- τη διερεύνηση της προσφορότερης μεθόδου αξιοποίησης της συμμετοχής του Ελληνικού Δημοσίου στη ΔΕΠΑ μετά την ολοκλήρωση του νομοθετικού πλαισίου και την απελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου και
- τη διερεύνηση της περαιτέρω αξιοποίησης της συμμετοχής του Ελληνικού Δημοσίου στην εταιρία Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών ΑΕ (ΔΑΑ), με την εισαγωγή των μετοχών της στο ΧΑ, στον κατάλληλο χρόνο και ανάλογα με τις συνθήκες των αγορών.

Πίνακας 4.11 Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου ¹ Εισηγμένες στο ΧΑ			
Εταιρεία	Συνολικός αριθμός μετοχών	Αριθμός μετοχών κυριότητας ΕΔ	Ποσοστό ΕΔ επί του ΜΚ (%)
ΑΤΕ	905.444.444	700.016.294	77,31
ΔΕΗ	232.000.000	118.605.101	51,12
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	305.635.185	108.430.304	35,48
ΕΥΑΘ	36.300.000	26.868.000	74,02
ΕΥΔΑΠ	106.500.000	65.319.740	61,33
ΟΛΘ	10.080.000	7.486.194	74,27
ΟΛΠ	25.000.000	18.534.440	74,14
ΟΠΑΠ	319.000.000	108.460.468	34,00
ΟΤΕ	490.150.389	122.537.599	25,00 ²
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	140.866.770	48.420.698	34,37
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	329.543.528	8.343.900	2,53
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	19.864.886	1.772.610	8,92
ALPHA BANK	410.976.652	3.306.202	0,80
ΚΑΕ	52.675.000	1.480.262	2,81
ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ	24.956.646	128.857	0,52
ΚΕΡΑΜΕΙΑ ΑΛΛΑΤΙΝΗ	17.585.374	317.887	1,81
ΚΕΚΡΟΨ	3.300.689	3.777	0,11
ΤΙΤΑΝ	76.963.614	30.464	0,04
ΑΛΑΤΙΝΗ	14.298.696	91.024	0,64
ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ	73.366.520	6.250	0,01

¹ Περιλαμβάνονται και οι μετοχές της ΔΕΚΑ ΑΕ.

² Το ακριβές ποσοστό του Ελληνικού Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο του ΟΤΕ είναι 25% πλέον 1 μετοχή.

Πίνακας 4.12 Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου¹ Μη εισηγμένες στο ΧΑ			
Εταιρεία	Μετοχικό κεφάλαιο σε ευρώ	Μετοχικό κεφάλαιο κυριότητας του ΕΔ	Ποσοστό ΕΔ επί του ΜΚ (%)
ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ			
ΕΑΒ	905.477.760	901.872.960	99,60
ΕΛΒΟ	31.190.000	15.906.900	51,00
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΒΕΕ	493.010.887	492.058.396	99,81
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ			
ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΑΕ	2.768.219.946	2.768.219.946	100,00
ΟΑΣΑ	2.196.741.720	2.196.741.720	100,00
ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ	130.385.000	130.385.000	100,00
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ	354.946.354	354.946.354	100,00
ΟΣΕ	2.608.642.200	2.608.642.200	100,00
ΡΑΝΤΗΘΟΝ AIRWAYS	60.000.000	60.000.000	100,00
ΚΤΗΜΑΤΙΚΕΣ			
ΑΓΡΟΓΗ Α.Ε.	5.870.000	5.870.000	100,00
ΔΕΠΑΝΟΜ	586.941	586.941	100,00
ΔΕΠΟΣ	12.506.822	12.506.822	100,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	301.850.000	301.850.000	100,00
ΚΕΔ	13.206.163	13.206.163	100,00
ΟΣΚ	264.750.137	264.750.137	100,00
ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΕ	495.799.867	495.799.867	100,00
ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ	229.493.656	228.965.410	99,77
ΛΙΜΕΝΕΣ			
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΑΛΕΞΑΝ/ΛΗΣ	1.442.415	1.442.415	100,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ	8.133.463	8.133.463	100,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	895.400	895.400	100,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	9.783.640	9.783.640	100,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.611.713	1.611.713	100,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ	5.105.775	5.105.775	100,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2.500.206	2.500.206	100,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΛΑΥΡΙΟΥ	303.051	303.051	100,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ	15.732.541	15.732.541	100,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ	681.411	681.411	100,00
ΔΙΑΦΟΡΕΣ			
ΗΕΛΕΧΡΟ ΑΕ	1.546.888	1.546.888	100,00
ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΑΕ	5.969.420	5.969.420	100,00
ΑΕ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	503.318	196.294	39,00
ΑΕΔΙΚ	11.222.304	11.222.304	100,00
ΔΕΘ ΑΕ	127.677.003	127.677.003	100,00
ΔΕΚΑ	146.735	146.735	100,00
ΔΕΠΑ	991.238.046	644.304.730	65,00
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΗΝ ΑΘΗΝΩΝ	300.000.000	165.000.000	55,00
ΕΛΛ. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (ΟΠΕ)	623.797	424.182	68,00
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ	6.440.418	3.554.467	55,19

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

Πίνακας 4.12 Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου¹
Μη εισηγμένες στο ΧΑ

Εταιρεία	Μετοχικό κεφάλαιο σε ευρώ	Μετοχικό κεφάλαιο κυριότητας του ΕΔ	Ποσοστό ΕΔ επί του ΜΚ (%)
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ	8.640.000	8.640.000	100,00
ΕΛΤΑ	288.811.324	259.930.192	90,00
ΕΡΤ	264.993.810	264.993.810	100,00
ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ	180.013.245	63.004.636	35,00
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΕ	18.953.760	18.953.760	100,00
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΕ (πρώην ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΑΕ)	5.000.000	5.000.000	100,00
ΛΑΡΚΟ ΓΜΑΕ	163.800.528	57.330.185	35,00
ΟΔΙΕ ΑΕ	94.512.044	94.512.044	100,00
ΟΔΔΥ ΑΕ	12.934.703	12.934.703	100,00
ΟΡΓΑΝ. ΚΕΝΤΡ. ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝ. ΑΕ	38.151.137	38.151.137	100,00
ΤΕΟ ΑΕ	4.402.054	4.402.054	100,00
ΕΣΥΔ	200.010	200.010	100,00
ΕΛΟΤ	4.592.816	4.592.816	100,00
ΕΟΜΜΕΧ	378.728.509	378.728.509	100,00
ΤΕΜΠΜΕ	200.000.000	200.000.000	100,00
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΖΩΝΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΑΕ	60.000	60.000	100,00
ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΘΗΝΑΣ ΑΕ	114.533.914	114.533.914	100,00
ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ	5.450.000.000	5.450.000.000	100,00
ΜΟΔ ΑΕ	129.140	129.140	100,00
ΑΕ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	12.000.000	12.000.000	100,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΕ	293.400	293.400	100,00
ΕΔΕΚΤ – ΟΤΕ	2.935.000	146.750	5,00
ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΑΕ	2.000.000	2.000.000	100,00
ΑΤΕ ΤΕΧΝΙΚΗ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΑΕ	4.298.895	297.814	6,93
ΕΠΟΠΤ. ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ			
ΕΒΕΤΑΜ	426.559	248.556	58,27
ΕΔΕΤ	6.421.950	6.421.950	100,00
ΕΚΕΠΥ	1.543.135	1.258.146	81,53
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΠΑΤΡΩΝ	1.337.568	1.337.568	100,00
ΕΤΑΚΕΙ	1.659.930	1.562.671	94,14
ΕΤΑΤ	837.322	834.209	99,63
ΙΧΘΥΚΑ	3.877.957	3.274.550	84,44
ΥΠΟ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ			
ΕΛ. ΣΙ.	14.007.630	5.282.277	37,71
ΕΛΕΒΜΕ	23.553.896	14.810.690	62,88
ΕΛΛΗΝ. ΑΝΑΠ/ΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	26.208.640	26.208.640	100,00
ΝΑΕΔΚ	395.833	294.104	74,30

¹ Περιλαμβάνονται και οι μετοχές της ΔΕΚΑ ΑΕ

